

Françoise Collin

Irène Kaufer

Feminist Güzergâh

Rosi Brcridotti ve **Mena Montanaro** nun
kaüalanyla

Fransızcadan çeviren
Gölnur Acar Savran

dipnot yayınları

Teşekkür

Bu kadar değer verdiği bir kitabı bana çevirmem için öneren ve çeviriyi baştan sona okuyan ŞİRİN TEKELİ'ye teşekkürlerimle...
Kuşkusuz bütün çeviri hataları bana ait.

İçindekiler

AÇILIŞ

Françoise Collin'in Anısına.....	9
"Son" Sözcüğünü Telaffuz Etmeden Eylemek/Yazmak: Françoise Collin'in İsyancı Feminizmi.....	13
Bu Bir Tez Değil.....	21

TÜM BİR GÜZERGÂH

Uçuş.....	27
"Özel Olan Politiktir".....	39
"Bedenim Benimdir".....	63
"Eşit İşe Eşit Ücret".....	95
Biraz da Teori.....	115
Göstergeler Hükümdarlığı.....	141
Düşünce Dünyasının Rüzgârı.....	167
Kadın/Erkek Arkadaşlarımız, Kadın/Erkek Müttefiklerimiz.....	185
Ek: Vaat Edilmiş Toprak.....	201

SON SÖZ

Feminizmin Miras Olarak Aktarımı.....213

Kaynakça.....219

Açılış

FRANÇOISE COLLIN'İN ANISINA

Daha ilk karşılaşmadan meseleyi can damarından kavrayan ve mümkün olanın sınırlarının ne kadar geniş olduğunu gösteren insanlar vardır. Françoise Collin ile 1981 yılında, Brüksel-Paris arasındaki karşılaşma benim için bir olaydı.

Müthiş bir yaşam gücüne sahip bir yazar, sezgiyle akli bir araya getiren bir filozof olan Collin'in öylesine hızlı çalışan bir algı ve sezgi yeteneği vardı ki, farklı disiplinlere ilişkin protokollere ve uzlaşılara hiç takılmaz, onları tümüyle yok sayardı.

Françoise'ın hayatında en önem verdiği şey entelektüel, edebi, politik içerikti. Sonsuz bir meraktan beslenen bir heyecanı vardı.

Türlü çeşitli ekranlanmızı tveet'leri ve blog'larıyla işgal eden seri düşünürlerin sağduyuları karşısında Françoise - sivri uçlu ve eleştirel- yenilikler üretme makinası gibiydi. Françoise'ın düşüncesi, uzlaşmalardan ve artdüşüncelerden azade bir duruluğa sahipti.

O beyaz bir göçmendi, anadili Fransızcaydı, ama Fransız Fransızcası değil; bu dili büyük bir kesinlik ve tutkuyla kul-

lanırdı. Françoise, nüanslarını, en ufak değişim ve yenilik kıpırtılarını, sözcük dağarcığındaki dönüşümleri ve sözdizimi başkalaşmalarını eksiksiz ama alçakgönüllü bir fedakârlıkla izlediği Fransızca dilinde kendini son derece rahat hissedirdi. Bu dil onun büyük aşkıydı: DNA'sında bu dilin ritmim taşırdı.

Daha ilk romanlarından *-Le jour fabuleux* (Muhteşem Gün), *Rose qui peut* (Muktedir Gül)- itibaren tanınan ve beğenilen bir yazar olan Françoise, onun kesinlik, hafiflik ve esneklik arayışını tatmin edebilecek tek dil gibi görünen Fransızca diliyle bütünleşmiş olarak yaşadı. En beğendiği yazarlardan biri olan Gertrude Stein, İngilizce'yle başbaşa kalabilmek için Paris'te yaşamak gerek, demişti. Françoise, en sonunda Fransızca diliyle başbaşa kalabilmek, yüz yüze gelebilmek için doğduğu ülke olan Belçika'dan Paris'e gitti. Fransızca'yı hiçbir yabancı aksanın izi olmaksızın yazıyor ve konuşuyordu ama kendini hiçbir zaman bir Parisli olarak hissetmedi. Aidiyet ve yabancılık, onun durumunda garip bir paradoks oluşturuyordu; bu da hiç değilse kısmen, hayatının Fransız evresinde neden o kadar üretken olduğunu açıklar.

Avrupa feminizminin tarihsel anıtlarından biri olan *Les Cahiers du Griffi* kurmak yetmezmiş gibi, Françoise, özgünlüğü ve derinliği bugüne dek hak ettiği takdiri görmeyen bir dizi edebi ve felsefi proje başlatmıştır. Bölük pörçük gibi görünse de, tutarlı ve sistematik bir yapıttır karşımızdaki.

Zihinsel çilecilik, aşın titizlik, zamanımıza karşı duran akademi dünyasının akımlarının ve kurallarının dışında kalan neredeyse takınılı bir uçsuz bucaksız düşünme yeteneği... Françoise, modalan da züppelikleri de hiç sevmezdi; o işin özüne yönelmeyi amaçlardı: Sözcükler ile şeylerin ve, on-

lann arasında olan bitenin çokanlamlılığını, karmaşıklığını, yani anlamın sonsuz imkânını kavramayı...

Gerektiğinde, kamusal alanda söz alıp, bazen acımasız bir bakışla kralın ve kraliçenin çıplak olduğunu söylemekten çekinmeyen pervasız Françoise. Günümüzün büyüğü şatoları olan uluslararası hava alanlarından birinin o sonsuz koridorlarında gezinirken uçağım kaçırabilen hayalperest Françoise.

O çok sevdiği Paris'te, hem bir *flâneuse*' hem de, tarihin özünü bizzat oluşturan en önemli aynnulan yakalamayı beceren bir düşünür olarak, ne kadar da çok dolaşmıştır. Yaşanmış, dopdolu zamanın, aşın yoğun olduğu için sonunda çevresinde bir boşluk oluşturarak sessizliğin kıyısında yerini alan zamanın bütününü oluşturan o gelip geçici anların kavramsal resmini çeken fotoğraf sanatçısı. Françoise, varolmayış duygusunu iyi tamrdı ve onu, yaraüci ve tinsel üretkenlik haline getirmeyi bildirdi.

İlk felsefe kitabının konusu ve hayattaki esin kaynağı olan Blanchot, ona yazmakla sınırlan deneyimlemek arasındaki bağı öğretti. Françoise bu sezgiyi; bir nüanslarla oynama sanatına, hiçbir zaman tek olmayan ve elimizden hep kayıp giden bir hakikate yaklaşma sanatına dönüştürecek kadar inceltmeyi becerdi. Fransızca konuşulan ülkelere tanıttığı Arendt, ona belli bir doğumluluk ve politika düşüncesini verdi. Françoise'ın en mahrem ve derin sisteminin bir parçası olan politika, onun varoluş güzergâhının dokusunu oluşturdu.

Çok yönlü ve birçok alanda yetenekli biri olan Françoise Collin toplumun kıyısında yaşardı, ama kadınların konu-

* *Flâneuse*: *Flâneu/ün* dişil biçimi. *Flâneur*: Walter Benjamin'in Baudelaire'in şiirinden çıkardığı ve modern, kentsel bir figür olarak yaygınlaştırdığı aylak adam figürü.

mundarı yeni teknolojilere ve varoluş nedenlerini gerçekten anlamadığı mevcut akademik disiplinlerin eleştirel sorgulanmasına kadar, çağımızı belirlemiş olan sorunların tam göbeğine yönelmişti.

Françoise, çevresinde her ulustan ve her yaştan arkadaşları olduğu halde yalnız bir insandı. Yalnızlığını seçmişti o: kısmen yazma arzusunun peşinden gittiği için, ama en çok da azınlık olmaya yatkın olduğu için.

O tamamlanmamış Françoise'dı; yetenek ve yoğunluk eksikliğinden değil, bunların fazlalığından tamamlanmamıştı, zira yazı sonsuz ve ebedidir.

Felsefe, edebi yazı, sanat ve politika arasındaki ayınmlan ortadan kaldıran ve hepsini birden, tüm sınırları aşan ve yerinden eden yaratıcı bir kasırganın içine çeken bir feministler kuşağının belki de son mensubu olacaktı o.

Françoise, sonsuza kadar akıllımızda ve yüreklerimizde yaşayacak...

Rosi Braidotti - *Utrecht, Ekim 2012*